

เรียนรู้เรื่องการจัดการศึกษา และการบ่มเพาะจริยธรรม ภาคเด็กนักเรียนพลาสติกเกล็ดปลา

ชื่นชมและดีใจของคนไทยที่มีต่อ
นักเรียนสามคนจากโรงเรียน
ทยา ที่ไปได้รางวัลเกียรติยศด้านนัก
ตรุ่นเยาวชนที่นครลอสแอนเจลิส
กา เมื่อเร็วๆ นี้ ด้วยผลงาน
จากเกล็ดปลาที่เป็นมิตรกับสิ่ง
คงจะเริ่มจางคลายลง แล้วเหลือเป็น
ที่มีแต่รูปธรรมของตัวพลาสติกเกล็ด
เป็นเรื่องเล่าขานต่อไป
ความสำเร็จที่โดดเด่นของนักเรียน
งานนอกที่เกิดครั้งนี้ ไม่ควรให้เป็น
ไม่ไพเราะๆ ในท้องฟ้าที่ฮือฮาไปแล้ว

นี้ต้องการที่จะสื่อถึงเหตุปัจจัยที่น่า
ลึกลับๆ ที่หนุนเนื่องให้เด็กเหล่านี้ก้าว
และภายใต้เหตุปัจจัยเหล่านั้น เรา
ทดลองน้อมเอาเข้ามาวิเคราะห์วิจัยดู
รู้ ผู้ใหญ่เราอาจจะได้เรียนรู้อะไร
ได้ นะครับ

จัดการศึกษา เราจะพบว่าโรงเรียน
ยาเป็นโรงเรียนปกติสังกัดสำนักงาน
พื้นฐาน ถ้าใครอยากทำความรู้จัก
งานนอกที่ปั้นเด็กนักวิทยาศาสตร์
คุณภาพระดับแข่งขันระดับโลก
บของโรงเรียนได้ที่ <http://www.550/history.php>

ชมอันดับแรกคือหน้าเว็บที่สื่อสาร
เทศของโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ
เป็นมืออาชีพของนักจัดการการ
ตรฐานไม่แพ้หน้าเว็บของวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเลย

หน้าเว็บได้ชี้ให้เห็นเจตนารมณ์ที่มุ่ง
ณาครูผู้สอน ระบบการเรียนการ
ารผนวกให้กิจกรรมการเข้าวัดผสม
ลนไปกับระบบการศึกษา ทั้งหมด
การที่ต้องยกหัวแม่มือให้ช่วยอดมาก
ยัดคงต้องให้อ่านกันเองในหน้า
แต่ต้องกล่าวเน้นคือกิจกรรมทั้ง 9
มตามน้ำตามการมอบหมายของส่วน
ลิต

กัลยาณมิตร ที่เชื่อได้ว่าเข้าใจในความเป็นพระ
โพธิสัตว์ที่มีได้ สร้างให้เกิดขึ้นได้ในมนุษย์
ในเว็บของโรงเรียนดังกล่าวข้างต้นถ้าท่าน
คลิกไปที่หัวข้อข้อมูลโรงเรียน ที่หน้าเว็บนี้ท่าน
จะพบว่าตราสัญลักษณ์ของโรงเรียนคือรูปพระ
โพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ล้อมรอบด้วยเส้นวงกลม

เป็นเบื้องต้น เป็นผู้รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมา
คารวะเป็นพื้น ซึ่งในทางพระพุทธศาสนานี้
เป็นการสอนให้เด็กฝึกทางกายและวาจา (กิริยา
มารยาท) ที่นำไปสู่การฝึกใจหรือการฝึกจิตในชั้น
ที่สูงขึ้นต่อไปถ้าเด็กมีโอกาสและมีศรัทธา
ในการให้คำสัมภาษณ์ของเด็กทั้งสามที่พบใน

ความสุขกับงานที่ทำหรือรักงานที่ทำ
- มีความเพียร พยายามไม่ย่อท้อ หรือ
จำนนกับอุปสรรค
- มีจิตใจมั่นคงไม่อกแวก ตั้งมั่นอยู่กับ
ไม่ถูกความสนุกสนานของสิ่งเร้าอื่นที่เด็กๆ ใน
นี้ชอบกันมาดึงให้เขาไป
- ได้หมั่นคิดวิเคราะห์วิจัยถึงสิ่งที่พลาดๆ
แล้วทดลองหรือวิจัยใหม่ คือชอบวิจัยค้นคว้า
เป็นคุณสมบัติที่ดีที่ควรมีในตัวหรือจิตใจของ
วิจัย

ทั้งสี่ข้อนี้ตามที่เรียงกันมาก็คือคำอธิบาย
ฉันทะ วิริยา จิตตะ และวิมังสา ซึ่งก็คือ
ธรรมทั้งสี่ของอิทธิบาทสี่ นั่นเอง ซึ่งเป็นธรรม
หรือคุณสมบัติของจิตที่จะทำให้งานสำเร็จ
(หมายเหตุ: ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์
ความจริงตามศัพท์เดิมคือวิริยาแต่ได้เพี้ยน
เป็นวิริยะตามคำภาษาไทย)

นี้สะท้อนให้เห็นว่า จะโดยตั้งใจหรือไม่
ตั้งใจก็ตาม เด็กเหล่านี้ได้ถูกหล่อหลอมมาใ
อิทธิบาทสี่อยู่ในจิตใจของเขา ดังนั้น ความ
สำเร็จที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากปัจจัยภายในที่มี
ของอิทธิบาทสี่นั่นเอง

การเกิดขึ้นของอิทธิบาทสี่ในตัวหรือจะเว
ให้ถูกต้องว่า มีในจิตใจของเด็กนี้ จะไม่สามารถ
ขึ้นมาได้จากการสอนของครูที่ให้ความรู้คว
เข้าใจเพียงด้านเดียว เพราะการสอนของครู
ส่วนของปรโตโมษะ หรือเสียงเพรียกจา
ภายนอก อันเป็นองค์ประกอบจากภายนอก
เท่านั้น

การเรียนรู้ในชั้นเบื้องต้นที่เรียกว่าขั้นสัญญา
หรือจำได้หมายรู้ เช่นว่าอิทธิบาทสี่คืออะไร
ที่เราท่านรู้ๆ กันอยู่ เมื่อถามว่าอิทธิบาทสี่
คืออะไร ก็จะตอบได้ว่า ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
อาจจะจำคำแปลได้แม่นยำเสียอีก แต่ตัวความ
นี้ยังไม่เกิดหรือเกิดขึ้นในจิตใจ และไม่ส่งผลให้อง
ธรรมเหล่านี้ (ที่เป็นแค่สัญญา) กลายเป็นแรงขับ
ภายในที่มีผลต่อหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือกา
กระทำของเรา

การเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาที่อยู่ใ
ระดับที่เข้าใจในระดับจิตใจ และเกิดเป็นผล
เรียกว่ารู้แจ้งเป็นความรู้ที่โพล่งขึ้นมาแบบ อ้อ...
แล้ว ต้องอาศัยความมี โยนิโสมนสิการ นั่นคือ
การใช้ความคิดเห็นถูกวิธี ความรู้จักคิด คือ
เป็น คือ ทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลาย
ด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล
แยกแยะสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ออก ให้เห็น
ตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย
(ดูพุทธธรรม)

โยนิโสมนสิการ เป็นองค์ประกอบภายใน
สำคัญของการเรียนรู้ที่เราจักจัดการศึกษาที่ส่ว
ใหญ่ได้เรียนทฤษฎีการเรียนการสอนจากตะวั
ตกรรมามักมองข้ามไป หรือมีพูดถึงอยู่แต่ก็เพีย
แต่ๆ ไม่เข้าใจแก่นแกนของมัน ทำให้กลล

ของการสร้างและผลึกดินให้เกิด
ลำนี้นคงต้องยกให้คณะผู้บริหาร
โรงเรียน (มีพระภิกษุ 2 รูป
เรียน) และคณาจารย์ทั้งหลาย
สำเร็จของเด็กทั้งสาม ส่วนหลัก
ของความมุ่งมั่นเอาใจใส่ของคณะ
ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้บรรยากาศ
การศึกษาที่เอื้อให้ทำได้ ส่วนนี้ใน
ความหลักของพระพุทธศาสนา
ศา หรือความเป็นกัลยาณมิตร
ผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่
มา ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกช่อง
อย่างให้ผู้อื่นดำเนินไปในมรรคา
ปรารถนาอย่างถูกต้อง (พุทธธรรม
รณ ป.อ.ปยุตโต)
นี่เป็นเพียงส่วนปัจจัยภายนอก
เรียกว่าปรโตโมหะ หรือเสียง
อก จากผู้เป็นกัลยาณมิตร
ได้เคยกล่าวในหลายครั้งเมื่อพูด
อาจารย์ที่สอนหนังสือ หรือเมื่อ
กรเรื่องวิชาชีพรว่า คนเป็นครู
ของพระโพธิสัตว์เป็นพื้น นั้น
และกรุณาเป็นใหญ่และเด่น
มโน้มลงไปช่วยเขาได้ การขาด
พระโพธิสัตว์ ก็จะทำให้จิต
ป
ทั้งสามได้ถูกบ่มเพาะมาภาย
หุณของครูทั้งหลายที่เป็น

เพื่อศรัทธาเด็กเด็กร สอครอบด้วยแสงวงกลม
สองเส้นคู่ขนาน ที่ถูกอธิบายจากทางโรงเรียนว่า
เปรียบเสมือนชีวิตและการศึกษา ที่ต้องเป็นคู่กัน
ไปโดยมีสายใยเชื่อมโยงไปสู่ศาสนา ที่ให้คุณ
ธรรมและจริยธรรมแก่ชีวิต ด้านล่างมีข้อความ
“สุทธิ ปณฺญา เมตตา ขนฺติ” และชื่อโรงเรียน
“สุราษฎร์พิทยา”
การบ่มเพาะจริยธรรม ที่หัวข้อรู้จักสุราษฎร์
พิทยาในหน้าเว็บข้างต้น ที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าทาง
โรงเรียนได้ระบุถึง 9 กิจกรรมเด่น กิจกรรมที่ 9
กล่าวว่า “เดิมโรงเรียนได้มีนโยบายส่งเสริมการ
พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการนำนักเรียนทุกคนมีโอกาสนำไป
ไปวัดตลอดพรรษาทุกปี มาเป็นเวลาสิบเนื่อง
ยาวนานเป็น 10 ปี และในปีการศึกษา 2545-
2547 ได้ดำเนินการที่เรียกว่า โรงเรียนวิถีธรรม
เพื่อสื่อหมายรวมถึงทุกศาสนา และได้มาเปลี่ยน
ชื่อเป็น ‘โรงเรียนวิถีพุทธ’ เพื่อความสอดคล้องกับ
นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2548-2549 และได้รับ
คัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี
เขต 1”
นับได้ว่านี่เป็นรากเป็นเชื้อของการบ่มเพาะ
จริยธรรมของโรงเรียน พระท่านว่าบุคคลที่สอน
ง่ายเข้าใจอะไรง่าย หรือมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้
ดี จะมีจิตใจที่อ่อนนุ่ม ดังที่ท่านว่ามีจิตใจที่นุ่มนวล
ควรแก่การงาน บุคคลที่จะมีจิตใจที่มีคุณสมบัติ
เช่นนี้ได้ เขาต้องผ่านถูกสอนและอบรมให้มีศีล

ในการเทศาภิบาลของเจ้าฟ้าสามทศปโม
หนังสือพิมพ์มติชน ได้สื่อให้เห็นคุณธรรมหรือ
จริยธรรมที่มีอยู่ในตัวเด็ก ที่ได้จากการบ่มเพาะ
และขัดเกลาภายใต้หลัก “วิถีธรรม” ของ
โรงเรียน เช่น
นายพรสุ พงษ์ธีระวรรณ ได้กล่าวว่า ...การ
ได้รับรางวัลครั้งนี้มาจากการทุ่มเทค้นคว้าวิจัย
เป็นปีๆ ...
น.ส.อารดา สังขนิธย์ กล่าวว่า เคล็ดลับของ
พวกเราคือเวลาทำงานอย่าคิดว่าถึงจุดที่ว่า
พอแล้ว พยายามพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ อย่าคิดว่า
เป็นน้ำเต็มแก้ว จะได้เต็มเข้าไปตลอดเวลา...
น.ส.ธัญพิชชา พงษ์ชัยไพบูลย์ กล่าวว่า กว่า
พวกเราจะมาถึงจุดนี้ได้ อยากบอกเพื่อนๆ อย่า
อยู่แต่ในห้องเรียนอย่างเดียว อย่าเรียนแต่ทวด
วิชาเพียงเท่านั้น ให้ออกมาทำกิจกรรมบ้าง จะ
เสริมการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม ในอนาคต
อยากเป็นครูสอนและอยากจะทำให้เยาวชนหันมา
สนใจวิทยาศาสตร์มากขึ้น
ใครฟังแล้วรู้สึกอย่างไรก็คงฝันแปรไปได้
มากมายในความเป็นปัจเจก แต่สำหรับผู้เขียน
ได้ความรู้จากเด็กทั้งสามในเหตุการณ์นี้ที่จะไป
ปรับตัวเองในการสอนเรื่องการแทรกจริยธรรม
หรือธรรมในบริบทการสอนของตัวเองได้มาก
จากคำให้สัมภาษณ์สั้นๆ นี้ได้บอกให้เรา
เด็กเหล่านี้ได้มีคุณสมบัติหรือคุณธรรมใน
ระดับจิตใจดังต่อไปนี้
- คุณสมบัตินี้ของความใฝ่รู้ สู้งานยาก การมี

แต่... เมเราใจแทนแทนของมน ทาเทกลเก
ภายในของตัวเด็กในการคิด วิเคราะห์ ติความ
และสังเคราะห์ในขั้นตอนที่นักเรียนรู้ไม่ได้ถูกยก
มาให้เด่นในขบวนการเรียนการสอนของไทยเรา
ต่างๆ ที่เรามีภูมิปัญญาพุทธที่สอนเรื่องนี้อย่างลึก
ซึ้งทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งๆ ที่เป้าหมายหนึ่ง
ของการจัดการศึกษาที่บ้านเราและทางตะวันตก
ต้องการ คือการมีความสามารถในการคิด
วิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน
ในกรณีของโรงเรียนสุราษฎร์พิทยานี้แม้ผู้
เขียนเพียงจับโยงข้อมูลจากหน้าเว็บและความ
สำเร็จของเด็กสามคนมาทบทวนกัน อย่างน้อยก็
เป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยที่มี
ผลต่อความสำเร็จของเด็ก ที่ไม่ใช่เรื่องฟลุค หรือ
โชคดี อีกทั้งสัญญาณที่ส่งออกมาถึงอิทธิบาทสี่ที่
มีในเด็กไม่ใช่เรื่องกล่าวเลื่อนลอยไว้ที่มา
ถ้าขาดแม้เพียงอันหนึ่งเพียงอย่างเดียว หรือ
ขาดวิริยะแม้เพียงอย่างเดียว หรือขาดจิตตะ
แม้เพียงอย่างเดียว หรือขาดวิมังสาแม้เพียง
อย่างเดียว เขาทั้งสามก็คงก้าวไปไม่ถึงดวงดาว
เป็นแน่ ความสำเร็จที่น่าชื่นชมที่เป็นตัวงานที่มี
คุณค่าในกรณีนี้จึงเป็นเรื่องของการบ่มเพาะคุณ
ธรรมที่ดึงมาให้เกิดขึ้นในตัวหรือจิตใจของเด็ก
ได้ของโรงเรียน ส่วนรางวัลนั้นถือว่าเป็นของ
แถม

ดำรง สีนานุรักษ์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้